

Směřovalo-li řízení pro týž přestupek proti dvěma neb více vinníkům neb účastníkům, vynesese se, lze-li o všech současně rozhodnouti, jediný rozsudek, v němž budiž uvedeno, k jakému trestu se každý obviněný a každý ručitel odsuzuje (§ 827 tr. z. důch.).

IV. Forma a vyhotovení rozsudku.

Rozsudky důchodkových soudů první stolice vyhotoví se v prvopisu a podpíše je předseda, votanti a zapisovatel. Tento prvopis uschová se ve spisovně soudu důchodkového; vyhotovení pro strany a rozsudky vyšší instance podpíše předseda a zapisovatel (§ 829 tr. z.).

V. Dokončení rozsudků

1. Rozsudky doručí se obviněnému a ručiteli politickým neb soudním úřadem místa jeho pobytu a je-li ve vazbě, místa, kde se nalézá, proti potvrzení do vlastních rukou (§ 830 tr. z.).

2. Rozsudky, jež nalézají proti osobám jmenovaným na trest neb jiné plnění, doručí se nejen odsouzenému, nýbrž v duplikátu i jeho zákonnému zástupci.

3. Nebydlí-li tento v sídle úřadu vyšetřujícího a nepojmenoval-li zmocněnce, doručí se duplikát rozsudku zástupci zřízenému z moci úřední (§ 831 tr. z.).

4. Je-li pobyt odsouzeného neb ručitele, který nepojmenoval úřadu zástupce v tuzemsku bydlícího, neznám neb mimo státní území, doručí se rozsudek, pokud pokutu majetkovou neukládá, teprve, když stane se známým pobyt toho, koho se rozsudek týká, v státním území; ukládá-li však rozsudek pokutu peněžitou aneb zároveň vězení neb zostření trestu, zřídí se z moci úřední zástupce k přijetí rozsudku, jehož povinností je pak vypátrati pokud možná osobu, jíž byl za zástupce zřízen a vyrozuměti ji o rozsudku (§ 833 tr. z.). V tomto případě vyvěsí se též rozsudek u politického úřadu místa, kde odsouzený dle vědomosti měl své poslední bydliště, neb není-li úřad politický v tomto místě, přibije se rozsudek na budovu obecního představenstva a okresního soudu.

5. Vým. min. fin. ze dne 13. srpna 1870 č. 25.125 nařídil, že budoucně mají obstarati doručení a vyrozumění o rozsudku zpravidla představenstva obecní a jen tehdá, kdyby to k cíli nevedlo, politické úřady okresní.

6. V případě, že odsouzený neznámého pobytu zde zanechal rodinu, doručí se i této opis rozsudku. Tyto předpisy o doručování ex offo zástupci, rodině obviněného jakož i předpisy o vyvěšení rozsudku neplatí, jak se samo sebou rozumí, když nebyl vynesena proti obviněnému neb ručiteli rozsudek odsuzující (kondemnační).

VI. Opravné prostředky proti rozsudkům trestních soudů důchodkových (viz čl. Prostředky opravné (v řízení trestním důchodkovém)).

Rozvod manželství od stolu a lože viz Manželství.

Ručení za důchodkové pokuty.

I. P o j e m.

Ručení dle trestního práva důchodkového jest zvláštností práva tohoto; odnáší se k zajištění majetkových pokut a jest dle zásad práva trestního institucí výjimečnou, již dlužno tudíž úzce vykládati. Proto též výtýká § 124 trest. zák. důch. zásadu, že zpravidla nemůže býti nikdo pokutován nebo doháněn ručiti za pokutu leda pro vlastní jednání neb opomenutí nebo pro jednání a opomenutí, k němuž někoho jiného přiměl. Ručení za důchodkové pokuty má patrně za účel pojistiti důchodkový erár před

škodami a přidržením k náhradě škody intelektuálního původce, kterýž zhusta nemůže býti osobně k zodpovědnosti poháněn. Ručení to jest buďto osobní nebo věcné; jestliže padá na třetí osobu vina za spáchaný přestupek důchodkový ukládající jí povinnost náhrady, mluví se o ručení osobním. Při věcném ručení vázne za dotyčné pokuty majetkové věc, s kterou byl dokonán přestupek důchodkový nebo se stal pokus spáchatí jej.

II. Ručení osobní postihuje:

1. plnomocníka; kdo jest plnomocníkem, posuzovati jest dle ustanovení obč. zákoníka. Plnomocník ručí za dvou výminek a to:

a) podrží-li předměty, s nimiž spáchán byl přestupek důchodkový, nebo prospěch jimi docílený, a neučiní dosti závazku přestupkem porušeném, a

b) nejednal-li poctivě (bona fide) t. j. věděl o přestupku důchodkovém (§ 127). Je-li plnomocník živnostníkem, který provozuje živnost osobně, předpokládá se o těch předmětech, které se nacházejí v jeho živnostenské místnosti nebo v jeho obydlí nebo o těch předmětech anebo peněžitých položkách, které jsou v živnostenských jeho knihách o provozování jeho živnosti zapsány, že věděl o té okolnosti, že docílený prospěch plyne z důchodkového přestupku, nebo že dotyčným předmětem spáchán byl přestupek důchodkový (§ 128 tr. z. důch.). Domněnka tato může však býti vyvrácena odvodem. Plnomocník ručí však i dále pro zaviněnou nepozornost při nabývání zisku z přestupku, je-li samostatným živnostníkem a mohl-li z ceny, povahy zboží, z času a místa, kdy a kde zboží přijímal, nebo vůbec z veškerých okolností souditi, že dotyčnými předměty spáchán byl přestupek důchodkový (§ 130 tr. z. důch.).

2. Živnostník ručí za nedostatečnou prozřetelnost při udílení plné moci (§§ 131 a 132) z toho důvodu, ježto mu dle všeobecných zásad právních přináležejí býti při volbě a pracích pomocníků a osob jím zřízených náležitě prozřetelným (§ 133 tr. z. důch.). Proto ručí podnikatelé bezpodmínečně za peněžité pokuty vyřknuté proti osobě vedoucí živnost pro přestupky zákona o dani z pálenky a z cukru (§ 83 zák. ze dne 20. června 1888 č. 95 ř. z. a § 52 zák. ze dne 20. června 1888 č. 97 ř. z.), pro zdanění výroby umělého vína (zák. ze dne 30. března 1882 č. 45 ř. z.) a pro zavedení daně spotřební z olejů minerálních (zák. ze dne 26. května 1882 č. 55 ř. z.).

3. Hlava rodiny ručí za skrácení důchodků, kterého se dopustila manželka žijící s ním v manželské společenství nebo členové rodiny podléhající jeho moci otcovské a obývající i vychovávané u něho v těch záležitostech, které jim buďto sám přikázal, nebo které oni pravidelně konají na účet hlavy rodiny.

4. Ručení zákonných zástupců: Rodiče, poručníci a vůbec ti, jimž svěřena jest péče nad dítětem nebo nad nezletilým, který nepřekročil 14tého roku věku svého, ručí za přestupky důchodkové, kterými zkrátil svěřenec důchodky, dá-li se zástupci přičísti za vinu nedostatek povinné pozornosti a opatrnosti (§ 136 tr. z. důch.).

5. Spoluvinníci a účastníci v přestupku důchodkovém podléhající po zákonu pro spoluvinu neb účastenství pokutě, ručí vedle toho ještě dle míry svého účastenství a spoluviny (§ 99) za ony přestupky, za které jim zákon sám trestu neukládá (§ 137 tr. z. důch.).

6. Osobní ručení postihuje dále:

a) dle řádu monop. a cel. vystavitele listiny, kterouž zboží opovídá (§ 71 cel. a monop. ř. a §§ 203 a 356 trest. zák. důch.) a to za svoje plnomocníky (§ 73 ř. cel. a monop.), dále za předpisy, jichž dlužno šetřiti při poukazování zboží (§ 128 ř. cel. a monop.) a za správné odevzdání zboží ve vnitřní dopravě poukázaného (§ 191 ř. cel. a monop.);

b) voziče zboží (§§ 3 ob. a 307 trest. zák. důch.) za nesprávnosti v opovědění zboží (§ 74 ř. cel. a monop.), při poukázání zboží (§§ 130—132 ř. cel. a monop.), ve vnitřní dopravě poukázaného (§ 192 ř. cel. a monop.);

c) správy železnic za závazek voziče zboží (§ 41 nař. ze dne 18. září 1857 č. 157 ř. z.);

d) správce lodi za lodní manifest (§ 75 ř. cel. a monop. a § 308 trest. zák. důch.);

e) příjemce zboží za opovědění zboží (§ 77 ř. cel. a monop. a § 305 trest. zák. důch.);

f) plnomocníka, jenž zřízen byl k tomu, aby vyhotovil opovědění zboží (§ 73 ř. cel. a monop.).

7. Objem osobního ručení: Obsahem osobního ručení jest hotové plnění, kterým povinen jest přestupitel trestního zákona důchodkového státní pokladně, osobě neb ústavu oprávněnému přijímati dávky nebo přebytky z majetkových pokut. Hotové toto plnění záleží: v majetkových pokutách (§ 37), v útratách vyšetřování (§§ 820, 926, 927 a 928 tr. z. důch.), v dávkách (§ 809 trest. zák. důch. a §§ 203—205 ř. cel. a monop. — § 138).

Co do objemu ručení rozhoduje rozsah předmětu přestupku (§ 139).

Třeba by nebylo lze určitý důchodkový přestupek přičítati pachateli nebo původci, spoluvinníku nebo účastníku z vylučovacích důvodů uvedených v § 15, tož má přece místo osobní, pokud se týká, věcné ručení; tu se pak na základě objektivního skutkového podkladu důchodkového přestupku a obdobou (§§ 142 a 568 x) vyšetří arbitrárně pokuta, za kterou se ručí. Pokuty tyto vymáhají se exekučními prostředky všeobecného řádu soudního.

III. Věcné ručení lpí na věci, která jest předmětem nebo pomůckou důchodkového přestupku.

1. Podmětem ručení může býti

a) pachatel, původce, spoluvinník neb účastník v přestupku důchodkovém;

b) každý, kdo má povinnost ručiti;

c) vlastník nebo zástavní věřitel; při těchto vytýkají §§ 153 a 155 trest. zák. důch. celou řadu podmínek, za kterých pro ně ručení nastává.

2. Předmět ručení:

a) Věc činící předmět důchodkového přestupku může býti žádána na základě ručení lpícího na věci pro pokuty majetkové v dotyčném případě nastupující a to netoliko bezprostředně při odhalení přestupku, nýbrž i později (§ 156 tr. z. důch.).

b) Předmětem přestupku jest netoliko věc sama, nýbrž i vnější obal (bedny, sudy, pytle a jiné nádoby);

c) dále váznou i ony pomůcky, které byly smíseny s předmětem přestupku nebo sdělány s ním bez poškození věci v celek neoddělitelný (§ 149 tr. z. důch.);

d) dopravní prostředky (tažná a nákladní zvířata, § 150); leč tyto prostředky i jiné pomůcky kromě jmenovaných mohou býti zpravidla požadovány jen tehdy, byly-li postiženy přímo při provádění přestupku důchodkového nebo při pokusu (§ 158 tr. z. důch.).

3. Jak se přivádí ku platnosti a uskutečnění věcné ručení: Věc činící předmět nebo pomůcku důchodkového přestupku a požadovaná následkem ručení na ní lpícího vydána býti musí k úřednímu uschování úřadu, resp. úředníku, jenž povolán jest odhalovati a vyšetřovati důchodkové přestupky; nehodí-li se věc k úřednímu uschování, musí být chována pod úředním dohledem a střežením (§ 160 tr. z. důch.). Nesložili se peněžité pokuty, dlužno věc za majetkové pokuty v dotyčném případě vážnoucí prodati a strženou cenou zapraviti předkem příslušnou dávkou a zbytek dáti jakožto peněžitou pokutu (§ 162 tr. z. důch.). Je-li však dotyčná věc předmětem monopolu státního, sluší ji zpeněžití k uspokojení peněžité pokuty, při čemž šetřiti jest ustanovení vydaných o tom, jak dlužno naložiti s předměty monopolu k úhradě dávky spotřební na nich vážnoucí (ř. cel. a monop. §§ 457—460, § 163 trest. zák. důch.).

Předměty státního monopolu mají býti bez náhrady od státní pokladny zničeny (učiněny nepotřebnými), jestliže podle okolností měly býti tyto předměty zaslány do cizozemsko nebo do jiného území státního (§ 458 a 459 ř. cel.) a jestliže se cena jich nevyčerpá nebo překročí náklady tohoto opatření (§ 164 tr. z. důch.). Zadržané pomůcky důchodkového přestupku mající tvar neb úpravu neobvyklou a způsobitou ku spáchání nebo ukrytí důchodkového přestupku, sluší pro onen účel zkažiti, po případě úplně zničiti, nelze-li této jednostranné zkázy docíliti bez úplného zničení pomůcek těch (§ 165 tr. z. důch.).

4. Nároky soukromoprávné: Není-li ani jedné z oněch podmínek, za kterých vážne na věci vlastníka nebo zástavního věřitele ručení za pokuty majetkové, může vlastník nebo zástavní věřitel přiváděti ku platnosti nabyté věcné právo své naproti ručení lpícímu na věci tak dlouho, pokud je věc sama nebo hodnota za ní stržená v úředním nebo soudním uschování nebo dohledu a pokud právo jeho promlčením nepominulo. Tito účastníci mohou zpravidla své právo ku platnosti přiváděti mimořádným pořadem právním nebo i stížností (§§ 166 a 840 tr. z. důch.).

Zcizí-li se věc úředně, nemohou sice vlastník ani zástavní věřitel ku platnosti přivesti práva svá vůči těm, kdož věc na sebe převedl, ale ovšem požadovati mohou stržené peníze, pokud nebyly rozděleny osobám, kteréž dle zákonných předpisů nárok mají na odměnu; poškozena-li věc vinou úřadu nebo kohosi třetího, nebo zabráněno-li tím osobám oprávněným požadovati dotyčnou věc nazpět, důkaz práva vlastnického nebo zástavního nebo nárok na vydání ceny, jsou nadále oprávněni žádati o náhradu (§ 168 tr. z. důch.). Musí však nahraditi sami nutný a užitečný náklad, který učiněn byl k zachování věci, k rozmnožení jejich užiteků nebo vůbec na prospěch osob oprávněných požadovati věc nazpět (§ 169 trest. zák. důch., §§ 331—336 o. o. z. a §§ 1035—1040 o. o. z.).

5. Včítání věci do majetkových pokut. Věc vážne nejprve za peněžitou pokutu, která postihuje vlastníka jakožto přestupitele (§ 170 tr. z. důch.). Nedá-li se zjistiti vlastnictví, započítati jest věc dotyčnou do peněžité pokuty majitele (§ 171); ve všech ostatních případech pak jest

vynaložiti věc k uspokojení pokuty uložené veškerým odsouzeným pro týž přestupek a to dle poměru pokuty této (§ 172 tr. z. důh.).

Rukojemství.

I. Pojem a právní povaha.

Zaváže-li se kdo uspokojiti věřitele pro ten případ, že by hlavní dlužník závazku svého nesplnil, nazývá se rukojmím a dohodnutí mezi ním a věřitelem sluje smlouvou rukojemskou. Zde zůstává dlužník nadále hlavním dlužníkem a rukojmí přistupuje jako dlužník vedlejší (§ 1346 o. o. z.). Rukojemství jest tedy onou aksesorní intercessí, kterouž se někdo třetí zavazuje poskytnouti plnění hlavnímu dlužníku příslušejícího pro ten případ, že by ho neposkytl hlavní dlužník. (Dle roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 8649 spočívá rukojemství ve slibu, zaplatiti cizí dluh.)

I. hlava 3. dílu obč. zák. počítá rukojemství ku způsobům, kterými se utvrzují práva a závazky. Právními způsoby zajištění závazku a utvrzení nějakého práva, kterýmižto způsoby oprávněný nabývá nového práva, jsou: závazek třetí osoby za dlužníka převzatý a zástava. Od zástavy liší se rukojemství tím, že při oné záležitosti jistota věřiteli poskytnutá v zřízení věcného práva, při tomto v přibytí nového dlužníka za týž závazek, na kterémžto dlužníku může se věřitel hojiti, nesplní-li hlavní dlužník sám svého závazku.

II. Náležitosti.

Náležitosti rukojemství jsou dle § 1346 o. o. z. smlouva rukojemská a existence hlavního dluhu.

1. Smlouva rukojemská: Poměr rukojemský a závazek rukojmího zakládá se obligační smlouvou uzavřenou mezi rukojmím a věřitelem, ve kteréžto smlouvě vyjádřen býti musí závazek rukojmího uspokojiti věřitele, nesplní-li hlavní dlužník závazku svého (§ 1346 o. o. z.). Smluvníci mohou libovolně voliti při tom výrazy (roz. nejv. s., sb. »Gl. U.« č. 143, 3925, 4141, 5080, 5527, 8571). Rukojemství může převzít na sebe kdokoli bez rozdílu pohlaví, přísluší-li mu volná správa vlastního jmění (§ 1349 o. o. z.); výjimečně nemohou býti rukojmími:

a) členové německého řádu, nemohouce převzít rukojemství toliko s povolením velmistra, kterýž je sprostí poslušnosti zákonů řádových (§ 11 stanov řádových ze dne 28. červa 1840).

b) Obchodní dohodci nesmí dáti rukojemství za splnění obchodů, které sami sprostředkovali (§ 1 čl. 69 zák. ze dne 4. dubna 1875 č. 68 ř. z.).

2. Existence hlavního dluhu jest nezbytnou podmínkou rukojemství, ježto účelem jejím jest zajistiti stávající dluh. Rukojemství může býti poskytnuto netoliko o obnosech a věcech, nýbrž i dovolených jednáních a opomenutích pokud jde o prospěch nebo o škodu, která může vzejíti z toho zajištěnému (§ 1350 o. o. z.). Leč plnění musí býti takové, aby mohlo býti podniknuto nejen od hlavního dlužníka (nýbrž i od osoby třetí). Je-li hlavní dluh neplatným nebo odporem zvratitelným, jest též i převzetí rukojemství za dluh takový neplatno. Všeobecně přísluší rukojmímu námitky hlavního dlužníka. Jsou však přece osobní námitky hlavního dlužníka, kterých nemůže vznést rukojmí; tak ku př. jisté processuální námitky, jako námitka hlavního dlužníka, že byl nuceným narovnáním dluhu svého sprostěn (§ 224 konk. ř.). Existuje-li hlavní dluh toliko z části, možné jest rukojemství toliko za tuto část. Převzít ani utvrdit nelze závazků, které nikdy po právu nestávaly (ježto slíbeno bylo plnění nemožné,